

Τάχα δεν ήτον οικοκυρά κι αυτή στο σπίτι της και στην αυλήν της; Τάχα δεν ήτο κι αυτή, έναν καιρόν, νέα με ανατροφήν; Είχε μάθει γράμματα εις τα σχολεία. Είχε πάρει το δίπλωμά της από το Αρσάκειον. Κι ετήρει όλα τα χρέη της τα κοινωνικά, και μετήρχετο¹ τα οικιακά έργα της, καλύτερ' από καθεμίαν. Είχε δε μεγάλην καθαριότητα εις το σπίτι της, κ' εις τα κατώφλιά της, πρόθυμη ν' ασπρίζη και να σφουγγαρίζη, χωρίς ποτέ να βαρύνεται, και χωρίς να δεικνύη την παραξενιάν εκείνην ήτις είναι συνήθης εις όλας τας γυναίκας, τας αγαπώσας μέχρις υπερβολής την καθαριότητα. Και όταν έμβαιεν η Μεγάλη Εβδομάς, εδιπλασίαζε τ' ασπρίσματα και τα πλυσίματα, τόσον οπού έκαμνε το πάτωμα ν' αστράφτη, και τον τοίχον να ζηλεύη το πάτωμα.

Έρχετο η Μεγάλη Πέμπτη και αυτή άναπτε την φωτιάν της, έστηνε την χύτραν της, κι έβαπτε κατακόκκινα τα πασχαλινά αυγά. [...] Και το βράδυ, όταν ενύχτωνε, δεν ετόλμα να πάγη ν' ανακατωθή με τας άλλας γυναίκας διά ν' ακούση τα Δώδεκα Ευαγγέλια. Ήθελε να ήτον τρόπος να κρυβή οπίσω από τα νύτα καμμιάς υψηλής και χονδρής, ή εις την άκραν ουράν όλου του στίφους των γυναικών, κολλητά με τον τοίχον, αλλ' εφοβείτο μήπως γυρίσουν και την κοιτάξουν.

Την Μεγάλην Παρασκευήν όλην την ημέραν ερρέμβαζε κ' έκλαιε μέσα της, κ' εμοιρολογούσε τα νιάτα της, και τα φίλτατά της², όσα είχε χάσει, και ωνειρεύετο ξυπνητή, κ' εμελετούσε να πάγη κι αυτή το βράδυ πριν αρχίση η Ακολουθία ν' ασπασθή κλεφτά-κλεφτά τον Επιτάφιον, και να φύγη, [...]. Αλλά την τελευταίαν στιγμήν, όταν ήρχιζε να σκοτεινιάζη, της έλειπε το θάρρος, και δεν απεφάσιζε να υπάγη. [...]

Μόνον το απόγευμα της Λαμπρής, όταν εσήμαινον οι κώδωνες των ναών δια την Αγάπην, την Δευτέραν Ανάστασιν καλουμένην, μόνον τότε ετόλμα να εξέλθη από την οικίαν, αθορύβως και ελαφρά πατούσα, τρέχουσα τον τοίχον - τοίχον, κολλώσα από τοίχον εις τοίχον, με σχήμα^{2,5} και με τρόπον τοιούτον ως να έμελλε να εισέλθη διά τι θέλημα εις την αυλήν καμμιάς γειτονίσσης. Και από τοίχον εις τοίχον έφθανεν εις την βόρειον πλευράν του ναού, και διά της μικράς πλαγινής θύρας, κρυφά και κλεφτά έμβαινε μέσα.

Εις τας Αθήνας, ως γνωστόν, η πρώτη Ανάστασις είναι για τες κυράδες, η δεύτερα για τις δούλες. Η Χριστίνα η Δασκάλα εφοβείτο τας νύκτας να υπάγη εις την Εκκλησίαν, μήπως την κοιτάξουν, και δεν εφοβείτο την ημέραν, να μην την ιδούν. Διότι οι κυράδες την εκοίταζαν, οι δούλες την έβλεπαν απλώς. Εις τούτο δε ανεύρισκε μεγάλην διαφοράν. Δεν ήθελε ή δεν ημπορούσε να έρχεται εις επαφήν με τας κυρίας, και υπεβιβάζετο εις την τάξιν των υπηρετριών. Αυτή ήτο η τύχη της. [...]

Από τον καιρόν οπού είχεν ανάγκην από τας συστάσεις των κομματαρχών³ διά να διορίζεται δασκάλα, εις⁴ των κομματαρχών τούτων, ο Παναγής ο Ντεληκανάτας, ο ταβερνάρης, την είχεν εκμεταλλευθή. Άμα ήλλαξε το υπουργείον, και δεν ίσχυε πλέον να την διορίση, της είπεν: -Έλα να ζήσουμε μαζί, κι αργότερα θα σε στεφανωθώ.

-Πότε; -Μετ' ολίγους μήνας, μετά έν εξάμηνον, μετά ένα χρόνον.

Έκτοτε παρήλθον χρόνοι και χρόνοι, κι εκείνος ακόμη είχε μαύρα τα μαλλιά, κι αυτή είχεν ασπρίσει. Και δεν την εστεφανώθη ποτέ. Αυτή δεν εγέννησε τέκνον. Εκείνος είχε και άλλας ερωμένας. Κι εγέννα τέκνα με αυτάς. [...] Και τα ανέσταινε⁵, κ' επάσχιζε να τα μεγαλώση. Και όταν εγίνοντο δύο ή τριών ετών, και τα είχε πονέσει πλέον ως τέκνα της, τότε ήρχετο ο Χάρος, συνοδευόμενος από την οστρακιάν, την ευλογιάν, και άλλας δυσμόρφους συντρόφους⁶... και της τα έπαιρnen από την αγκαλιάν της. Τρία ή τέσσερα παιδιά τής είχαν αποθάνει ούτω εντός επτά ή οκτώ ετών.

Κι αυτή επικραίνετο. Εγήρασκε και ασπρίζε. Κ' έκλαιε τα νόθα του ανδρός της, ως να ήσαν γνήσια ιδικά της. Κι εκείνα τα πτωχά, τα μακάρια, περίπταντο εις τα άνθη του παραδείσου, εν συντροφία με τ' αγγελούδια τα εγχώρια εκεί.

Εκείνος ουδέ λόγον της έκαμνε πλέον περί στεφανώματος. Κι αυτή δεν έλεγε πλέον τίποτε. Υπέφερεν εν σιωπή. Κι έπλυνε κι εσυγύριζεν όλον τον χρόνον. Την Μεγάλην Πέμπτην έβαπτε τ' αυγά τα κόκκινα. Και τας καλās ημέρας δεν είχε τόλμης πρόσωπον να υπάγη κι αυτή εις την εκκλησίαν. Μόνον το απόγευμα του Πάσχα, εις την ακολουθίαν της Αγάπης, κρυφά και δειλά εισείρπεν⁷ εις τον ναόν, διά ν' ακούση το «Αναστάσεως ημέρα» μαζί με τις δούλες και τις παραμάνες. Αλλ' Εκείνος, όστις ανέστη «ένεκα της ταιλαπωρίας των πτωχών και του στεναγμού των πενήτων», όστις εδέχθη της αμαρτωλής τα μύρα και τα δάκρυα και του ληστού το Μνήσθητί μου, θα δεχθή και αυτής της πτωχής την μετάνοιαν, και θα της δώση χώρον και τόπον χλοερόν, και άνεσιν και αναψυχήν εις τη βασιλείαν Του την αιωνίαν.

¹ έκανε, διαχειριζόταν ² τα αγαπημένα της, ^{2,5} ντύσιμο, ³ στέλεχος πολιτικού κόμματος που διαθέτει μεγάλη επιρροή, ⁴ ένας, ⁵ ανέτρεφε, ⁶ επιδημικές αρρώστιες, ⁷ γλιστρούσε/έμπαινε κρυφά

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Να βρείτε πληροφορίες για τον συγγραφέα. Ποια τα βασικά χαρακτηριστικά του έργου του;

1. Ποιο κοινωνικό θέμα θίγει το κείμενο;
2. Να χαρακτηρίσετε τη Χριστίνα τη δασκάλα, κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
3. Να σχολιάσετε τον τίτλο του διηγήματος σε σχέση με το περιεχόμενό του.
4. Να εντοπίσετε τον αφηγητή και το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση. Γιατί νομίζετε ότι επελέγη από το συγγραφέα το συγκεκριμένο είδος αφηγητή και προσώπου;
5. «Από τον καιρόν οπού είχαν ανάγκην από τας συστάσεις των κομματαρχών... Εκείνος είχε και άλλας ερωμένας. Κι εγέννα τέκνα με αυτάς»: Να σχολιάσετε το απόσπασμα λαμβάνοντας υπόψη σας τα κοινωνικά στερεότυπα στα οποία αναφέρεται.
6. Πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία την ηρωίδα; (με αναφορές στο κείμενο)
7. Λαμβάνοντας υπόψη την εποχή συγγραφής του έργου, να σχολιάσετε την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος από το συγγραφέα. Ποια νομίζετε ότι είναι η προσωπική του στάση για το συγκεκριμένο κοινωνικό ζήτημα; Ποια η στάση του απέναντι στην ηρωίδα του;
8. Να γράψετε έναν φανταστικό διάλογο, βασισμένον στο κείμενο, ανάμεσα σε δυο κυράδες που βλέπουν τη Χριστίνα να μπαίνει κρυφά στην εκκλησία το απόγευμα της Λαμπρής. Όποιοι θέλουν μπορούν να το δραματοποιήσουν και να το παρουσιάσουν στην τάξη.

Μπορείτε να δείτε τη θεατρική ανάγνωση και απόδοση του διηγήματος εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=8lkLVloGVCw>